

Hänvisning
VN/26572/2023

Justitieministeriet
kirjaamo.om@gov.fi

Kontaktperson
Jurist Camilla Hägglund-Palmqvist

Ärende

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om medling vid brott och i vissa tvister och lagen om Rättstjänstverket

Ålands landskapsregering har den 31 oktober 2025 beretts tillfälle att inkomma med ett utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om medling vid brott och i vissa tvister och lagen om Rättstjänstverket. Utlåtandet ska vara inlämnat senast den 5 december 2025.

Regeringen föreslår ändringar i både lagen om medling vid brott och i vissa tvister och lagen om Rättstjänstverket. Ansvar för att ordna medlingstjänster i brott- och tvistemål flyttas från social- och hälsovårdsministeriet till justitieministeriet. Det innebär att Rättstjänstverket, i stället för Institutet för hälsa och välfärd, tar över ansvaret för medlingstjänsterna. Gällande avtal med nuvarande tjänsteleverantörer överförs till verket. Förutsättningarna för medling och användningen av frivilliga medlare förblir oförändrade.

Lagen om Rättstjänstverket ändras också för att genomföra en riktad produktivitetsbesparing. Ekonomi- och skuldrådgivningen flyttas från rättshjälpsbyråerna till nya, separata ekonomi- och skuldrådgivningsbyråer, vilket ska effektivisera tjänsterna.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Konsekvenser för Ålands rättshjälps- och intressebevakningsbyrå

Enligt 27 § 1 mom. 3 punkten i självstyrelselagen för Åland har riket lagstiftningsbehörighet över statsmyndigheternas organisation.

Ålands rättshjälps- och intressebevakningsbyrå hade i oktober 2025 en rättshjälpssekreterare, en intressebevakningssekreterare samt två tjänster som kombinerar allmän intressebevakning med ekonomi- och skuldrådgivning. Eftersom rekrytering av både ledande offentligt rättsbiträde och offentligt rättsbiträde misslyckats har rättsbiträdestjänster i stället tillhandahållits av Egentliga Finlands rättshjälpsbyrå. Vid utgången av 2024 hade byrån 180 intressebevakningsklienter, 29 klienter inom ekonomi- och skuldrådgivning och två rättshjälpsärenden.

Enligt gällande lag erbjuder byrån rättshjälp, intressebevakning samt ekonomi- och skuldrådgivning. Den föreslagna separationen av ekonomi- och skuldrådgivningen från

landets rättshjälpsbyråer påverkar inte Ålands byrå, eftersom ärendemängden är så liten att det är ändamålsenligt att tjänsterna fortsatt ges i kombinerad form.

Enligt den nu gällande lagen ska byrån ledas av ett ledande offentligt rättsbiträde, men eftersom byrån också hanterar ekonomi- och skuldrådgivning och allmän intressebevakning – och rekrytering av ett ledande rättsbiträde varit svår – föreslås att byrån i stället ska kunna ledas av antingen ett ledande offentligt rättsbiträde, en ledande ekonomi- och skuldrådgivare eller en ledande allmän intressebevakare. Rättstjänstverket beslutar detta i sin arbetsordning. Syftet är att underlätta de praktiska ledningsarrangemangen.

Vid tillsättande av tjänster ska Rättstjänstverket, enligt 30 § 1 mom. 1 punkten i självstyrelselagen, fästa särskild vikt vid sökandens kännedom om eller bosättning i landskapet. Ämbetsspråket vid byrån förblir svenska enligt 36 § 1 mom. Språkkunskapskrav följer statsrådets förordning om språkkunskaper för statsanställda i landskapet Åland (1218/2007).

Landskapsregeringens utlåtande

Landskapsregeringen konstaterar att den föreslagna ändringen till samtliga delar berör rikets lagstiftningsbehörighet och således berör den inte åländsk lagstiftningsbehörighet.

Den föreslagna ändringen underlättar ledningsarrangemangen av rättshjälps- och intressebevakningsbyrån men landskapsregeringen påpekar att målsättningen fortsättningsvis bör vara att rekrytera ett ledande offentligt rättsbiträde för att trygga servicen på Åland.

Landskapsregeringen har inga anmärkningar mot utkastet till propositionen och finner inte heller några bestämmelser som skulle stå i strid med självstyrelselagen eller landskapslagstiftning.

Minister

Ingrid Zetterman

Jurist

Camilla Hägglund-Palmqvist